

Ali naj spremenimo svoj odnos do »vindišarjev«?

Besedo »vindišar« se da pisati z malo začetnico, kot jo pišemo mi, pa tudi z veliko začetnico. Slovenski pravopis iz leta 1962 se ji je previdno izognil. Mala ali velika začetnica pa izdajata dvojje zelo različnih stališč do pojave »vindišarstva« na Koroškem. Vprašanje je namreč, če je stališče, ki ga na splošno zavezujemo do »vindišarjev«, pametno in pravično, in predvsem, če je v skladu s slovenskimi narodnimi koristmi.

»Vindišar« je postalo Slovencem toliko kot psovka. Vsekakor nam pomeni ta izraz nekaj zaničevanja vrednega, v bistvu renegata in narodnega izdajalca. V slovenščini ima podoben zven, kakor v norveščini beseda »quisling«.

Toda vindišarstvo je predvsem političen, ne pa toliko moralen pojem in pojav. Ljudje, ki se prištevajo k »vindišarjem«, nimajo zavesti, da so zagrešili s tem kaj moralno obsojanja vrednega. Prepričani so celo, da so se odločili za neke višje etične, politične, narodne in državne vrednote, proti tistemu, česar se bojijo in kar obsojajo, to je teza, da spadajo politično k slovenskemu narodu in da naj bi sprejeli splošno slovensko državno-politično orientacijo v pogledu Jugoslavije. Pri odporu proti tej tezi so se znašli v objemu nemško-avstrijskih nacionalistov, po drugi strani pa se je splošno slovensko nasprotstvo do nemškega šovinizma raztegnilo tudi na »vindišarje«. V resnici pa imamo Slovenci ves interes na tem, da nanovo pretehtamo svoj odnos do njih in da premislimo, če nismo morda sami prehitro pahmili, ljudi, ki l. 1918 niso glasovali za Jugoslavijo, docela na nemško stran.

Vindišar z veliko začetnico pomeni nemškim šovinistom človeka, ki noče biti Slovenec, ampak se prišteva k neki drugi, »vindišarski« etnični skupini. Vindišar z malo začetnico pa pomeni nam samo človeka, ki ni šel v preteklem stoletju skozi proces slovenske narodne osvestitve; ostal je Slovenec samo etnično, ni pa postal Slovenec politično in v pogledu umetne narodne kulture. Toda isto je z Beneškimi Slovenci in vendar ne pade nobenemu Slovencu na um, da bi jih zaradi tega zaničeval in si izmislil zanje kako poniževalno ime, kot je »vindišar«. Zakaj uporabljamo torej za politično nezavedne beneške in koroške Slovence dvojje različnih meril?

Vzrokov za to je več, bo kdo dejal. Toda oboji so se pri plebiscitu izrekli za razkol z večino slovenskega naroda. V obremenitev »vindišarjem« bi lahko štel le to, da se je pri njih to zgodilo že v tem stoletju in da so nekateri med njimi prijeli tudi za orožje, da

(Dalje na 8. strani)

Svobodo si osvajamo tudi z odkrivanjem škandalov

Dne 17. junija 1972 sta dva časnika ameriškega dnevnika »Washington Post« telefonirala na urad zvezne obveščevalne službe FBI, ter poprašala za novice. Telefonist jima je odgovoril, da so v prostorih demokratske stranke v hotelu Watergate zasačili skupnico tatov, ki je hotela vlomiti v strankino blagajno. Časnikarja sta takoj odšla v hotel ter ugotovila, da ni šlo za nikake vlomilce, temveč za neko drugo skrivnostno zadevo. Opazili so, da so ti namišljeni vlomilci imeli pri sebi zelo zapletene elektronske aparate. Časnikarja sta se zanimala za preteklost teh ljudi in končno odkrila, da je šlo za vohunjenje v vrstah demokratske stranke. Zadevo je vzele v roke sodišče, ki je iztaknilo še dva druga sodelavca namišljenih vlomilcev. Eden izmed časnikarjev je tudi ugotovil, da je eden od aretirancev imel v banki naloženih 25 tisoč dolarjev, ki so prišli iz sklada republikanske stranke. Kmalu nato pa je policija odkrila v prostorih demokratske stranke v Watergatu mikrofone za vohunjenje.

Sledile so predsedniške volitve, na katerih je bil Nixon izvoljen z odločno večino glasov. Vse je kazalo, da bo šla zadeva v pozabo, toda ameriški listi so vztrajno zahtevali razčiščenje. Zato je senat letos februarja ustanovil komisijo, ki ima nalogo popolnoma razčistiti vso zadevo.

Medtem pa se je začela sodna razprava proti sedmim namišljenim vlomilcem. Sodnik John Sirica je bil izredno strog. Obtoženci so dobili od 20 do 40 let zapora. Za voditelja te skupine pa si je sodnik pridržal pravico, da odloči kasneje. Sodnik namreč ni ho-

tel zaključiti zadeve ter so zaradi tega vse izrečene kazni začasne. Šele nato se je voditelj vlomilcev McCord odločil, da pove vse, kar je vedel o zadevi. Prišla so na dan velika imena, kakor na primer ime pravnega Nixonovega svetovalca Deana, ravnatelja odbora za ponovno izvolitev predsednika Jeffa Magruderja, bivšega pravosodnega ministra Mitchella, načelnika Nixonovega kabineta Boba Haldemana. Kazalo je, da bo ta škandal preplaval Nixonovo upravo. Tla so se začela resno majati, ko je odstopil začasni načelnik zvezne obveščevalne službe FBI Gray. Škandal se je vedno bolj širil, čeprav so si določeni visoki funkcionarji prizadevali, da bi zadevo arhivirali ali jo vsaj speljali na napačno pot. Sledili so odstopi glavnih Nixonovih sodelavcev. Eden od teh, in sicer Dean, pa ni hotel odstopiti ter ga je zato Nixon odstavil. Ta je med zaslišanjem pred senatno komisijo postal glavni tožitelj predsednika ter je med drugim povedal, da so bili razgovori glede zadeve Watergate med Nixonom in njegovimi sodelovalci posneti na magnetofonske trakove. Sodišče in senatna komisija sta od Nixona zahtevala izročitev teh trakov, Nixon pa se je do nedavnega upiral. Te dni pa je sporočil, da bo trakove izročil sodišču. Vse pa kaže, da slednji ne morejo imeti tako eksplozivne vsebine, kakor so pričakovali nekateri Nixonovi nasprotniki. Če bodo ugotovili, da ti trakovi ne vsebujejo ničesar obtežilnega za Nixona, bodo odpadle tudi vse parlamentarne pobude za začetek obtožilnega postopka proti Nixonu. D.D.

(dalje na 3. strani)

Arabci niso znali uporabiti modernega orožja

Vojaški strokovnjaki še vedno analizirajo potek pravkar na silo zaustavljene vojne med Arabci in Izraelci ter skušajo ugotoviti vzroke, zakaj se je Arabcem tako kmalu zataknilo. Tokrat so bili izvežbani in oboroženi z modernim sovjetskim orožjem, celo s takim, kot ga nimajo niti Združene države, kar zadeva sovjetske rakete raznih tipov za avtomatično sestreljevanje letal. Njihova oborožitev je bila, po količini, nasproti izraelski vsaj 2:1. V nekaterih vrstah orožja celo 3:1 in več. Poleg tega je bil na njihovi strani moment presenečenja, saj so si izbrali za napad soboto, ko je judovski posvečeni dan in niso vozili v Izraelu niti avtobusi. Povrh je bil ravno tisto soboto še eden največjih judovskih praznikov vsega leta. Izraelci niso bili pripravljeni na napad, ker ga niso pričakovali. Na mejah so bile samo maloštevilne »mirnodobne« čete; na Golanskem višavju je bilo razporejenih, kot so Sirci sa-

mi priznali, samo kakih 15.000 mož in nekaj desetnih tankov. Sirci so vrgli proti njim mnogo večje sile, katerih število ni točno znano, in vsaj 1200 tankov. Te sile so spravljali na črto, s katero so nameravali napraviti napad, v majhnih skupinah, sredi noči in čisto počasi, da ne bi bilo hrupa in da ne bi vzbudilo pozornosti. To se jim je tudi posrečilo. Enako tudi Egipčanom. Izraelski minister Shapiro je očital Dayanu, zakaj se je dal presenetiti, toda verjetno ni bila Dayanova krivda. Tudi izraelska obveščevalna služba ni vsevedna.

Kljub vsej oborožitvi, izvežbanosti in zviščam pa se je Arabcem ponesrečilo. Njihova premoč je trajala komaj en dan. Že prvi izraelski oddelki, ki so prihitali na pomoč presenečenim posadkam na meji, so ustavili tako Sirce kot Egipčane. Proti Sircem so Izraelci hitro dobili premoč v zra-

(Dalje na 5. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 4. novembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Pesmi prve svetovne vojne. 10.15 Poslušali boste. 11.15 »Petnajstletni kapitan«. Roman, napisal Jules Verne, prevedel Janez Gradišnik, dramaturgiral Joško Lukeš. Peti del. Radijski oder. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Revija glasbil. 16.00 Šport in glasba. 17.00 »Missa«. Radijska drama. Napisal Manfred Bieler, prevedel Janez Gradišnik. RO. Režija: Jožje Peterlin. 18.00 Nedeljski koncert. 18.50 Jazz. 19.30 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. Kontrabasist Ljubče Samardžinski, pianist Marijan Lipovšek. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 5. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in priveditve. 18.30 Glas in orkester. Beethoven: Ah, perfido, op. 64. 18.45 Glasbeni utrinki. 19.10 Odvetnik ba vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Tenorist Mitja Gregorač in Trio Lorenz: pianist Primož Lorenz, violinist Tomaž Lorenz, violončelist Matija Lorenz. F.J. Hydn: 5 škotskih in waleških ljudskih pesmi za tenor in klavirski trio; Danilo Švara: Trio »Posavje 1941« - Strekljevi zapisi ljudskih pesmi - ♦ TOREK, 6. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. Komorna instrumentalna skupina Melos. 18.50 Formula 1: pevec in orkester. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi: »Milko Čebulec«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 G. Verdi: »Don Carlos«, opera. V odmoru (21.10) Pogled za kulise (Dušan Pertot).

♦ SREDA, 7. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Duo Klug-Spitzenberger: violončelist Heinrich Klug, pianist Herbert Spitzenberger. R. Strauss: Sonata v f duru. 18.55 Moderato sprint. 19.10 Higijena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Tromas Schippers. V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico 21.45 Nokturno ♦ ČETRTEK, 8. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. Pripravlja Danilo Lovrečič. 18.15 Umetnost. 18.30 Slovensko ljudsko glasbeno izročilo (Valens Volušek). 18.50 Pesmi brez besed. 19.10 Božanska komedija v prevodu Andreja Čapudra »Troje nasilnih smrti« (Alojz Rebula). 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki (Krasulja Simoni). 20.00 Šport. 20.35 »Tast po sili«. Veseloigra v treh dejanjih, napisal C. Goldoni. Prevod in režija J. Babič. Izvedba: Stalno slovensko gledališče v Trstu. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 9. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Orkester Slovenske filharmonije vodi Oskar Danon. 18.50 Sodobni sound. 19.10 Boris Pangerc: »Martinijevci«. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno-instrumentalni koncert. Vodi N. Rescigno. 21.20 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 10. novembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovhečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Basist Ivan Sancin, pianistka Neva Merlak - Corrado. J. Michl: Pevcu; K. Pahor: Ne bo me strlo; R. Simoniti: Pod brajdo. 18.40 Glasbeni collage. 19.10 Po družtvih in krožkih: »Prosvetno društvo Danica z Vrha«. 19.25 Revija zborovskega uetja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Nepozabni večer. Radijska kriminalka, napisal J. Tavčar. Izvedba: RO. Režija: J. Peterlin. 21.20 19 minut s Fautom Papettijem. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphort Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Bo premirje držalo?

Premirje na Bližnjem vzhodu je kaj krhko. V Izraelu je javnost razdražena per je vlada sprejela zahtevo obeh velikih sil po premirju, ko je bil Izrael tik pred veliko zmago, in priljubljenost Golde Meir se je precej zmanjšala. Danes je slišati v javnosti mnogo očitkov na njen račun, pa tudi tisk jo kritizira. Zamerijo ji posebno tudi to, da je dovolila preskrbovanje obkoljene egiptovske tretje armade.

Egipčani pa so se znašli v takem položaju, da jim je premirje hudo nadležno, saj je južna armada onstran prekopa obkoljena in odrezana od domovine, severna pa po sili negibna in prav tako stalno izpostavljena, povrh pa ima sovražnik zasedeno vso zahodno obalo prekopa na južnem odseku in lep kos egiptovskega ozemlja. Presekane so važne ceste in naftovod, o kaki plovbi po prekopolu brez dovoljenja Izraelcev niti ni, da bi govorili.

V tej situaciji Egipčanom ne preostane drugega kakor čimprej spet napasti, skušajoč osvoboditi tretjo armado, obnoviti zvezo s Suezom in vreči Izraelce čez prekop. Šele potem bi lahko govorili o kakem resničnem uspehu.

Izraelce pa tudi mika, da bi nadoknadili tiste »tri dni«, ki so jim še manjkali do zmage, in jih močno srbijo prsti, da bi spet pri-

tisnili na peteline brzostrelk. Če bo premirje kljub temu držalo, bo to čudež. In potem si res lahko obetamo, da se bodo prej ali slej sporazumeli za trajnejši mir.

Kratke novice

ODLOK O DAVČNI PORAVNAVI

Italijanska vlada je sprejela v torek poleg nekaterih drugih ukrepov tudi zakonski odlok o izbrisu kazni za tiste davkoplačevalce, ki v preteklih letih niso v redu prijavili svojih dohodkov, pod pogojem, da se v treh mesecih poravnajo z davkarji. Te olajšave bo deležnih 3 milijone davkoplačevalcev.

Na Dunaju so se začela pogajanja med Vzhodom in Zahodom za zmanjšanje oborožitve v Evropi. Zaenkrat si od njih ni bogve kaj obetati.

Na Severnem Irskem se bliža število smrtnih žrtev nemirov številki 900.

V Čilu se nadaljujejo ustrelitve nasprotnikov vojaškega režima, če najdejo pri njih orožje ali če jih sumijo revolucionarnega delovanja.

Mihec in Jakec se menita, da je najbolj potrebna kritike prav kritika

— Se spouneš ti Jakec, na tisti star izrek al vprašanje: kadu bo pej stražo stražu?

— Ja, to vprašanje je bilo zmiraj zelo na mestu. Meni je en star sovdar od stare Avstri-

je pravu, kako so mu zkazali stražit en magacin, kjer je bil spravljen krompir. Ker so bili pa takrat vsi lačni in tudi tisti stražar, je stražar izbral priložnost in pobral iz magacina nekaj krompirja! Pa zakaj si se spomnil prav na to vprašanje?

— Znaš, prouzaprou nima dosti veze s tem kar mišlem. Jest bi naredu danes ano drugo vprašanje: Kadu bo pej kritiko kritizirau?

— In zakaj?

— Tu mi pride na misu zastran našga gledališča. Že pred leti so ledje njurli zastran repertoarja, ble so tudi ane okrogle mize, ledje so povedali marsikaj jn vse ni neč pomagalo. Jn pole bogi jegrauci morejo jegrat kar jem ukažejo. Zdej je slabo zbrana jegra, zdej se zmisle kašen režiser kašne trapaste šperimente, kadar grejo ledje domov od predstave nju-rejo na vso muč jn drugi dan pej bereš u časniki, de je blo vse superlativno, vse taku, de bulše ni moglo bet. Jn jegra, jn režiser — posebno režiser — jn jegrauci jn vse. Jn ledje pej zmerjajo.

— Je vse res. Ampak jaz bi rekel, da je tudi publika dosti kriva. Poglej: včasih dobijo obiskovalci gledališča nekšne glasovnice, da bi na nje napisali, ali jim je bila predstava všeč ali ne. In veš kaj se zgodi? Da večinoma sploh ne glasuje. Ali pa zabavlja ves čas; med

pavzo, po stopnicah, v garderobi in potem pa glasuje, da mu je bila predstava všeč. Ja, kaj hočeš potem? Saj se ljudje bojijo javno povedat svoje mnenje celo v gledališču! Si lahko predstavljaš, kakšno korajžo imajo v kašni pisarni! Če bi ljudje zadosti jasno povedali, kaj mislijo, bi verjetno tudi repertoar bil drugačen.

— Ja, ja. Jn taku direkcija dela kar če jn še misle, de jema ražon! Vidi, denmo reč, Črešnjev vrst. Meni je aden reku, de je vidu tisti Črešnjev vrt u Bolonji jen de je strašno fejš, tle u Trsti pej de je blo za zbejžat. Ma kē se jest tudi na mojo pamet ne zanešem več, sm prašou tega, vprašau unga. Jn znaš de nisem najdu anga, ke be biu reku, de se mu je dopadlo. Ma nanka anga. Narbol dobra kritika je bla, de mu je blo samo douhčas. Drugi so pej šimfali še vse drugače. Jn pole bereš u časniki: vse dobro, vse fajn. Ma jest se prašam: kej delajo predstave za kritiko al za ledi?

— Je vse res. In je res najbolj potrebna kritike prav kritika. Ampak za kritizirat, se je treba tudi nekaj zastopet. Meni se zdi, de se vsak kritik boji zamere in zato rajši hvali, tudi če bo zastran zgrešene repertoarne in režiserske politike gledališče vrag vzal. Kajti če ne bo publike, tudi gledališča ne bo. In meni se vse zdi, da si direkcija gledališča z vso vnemo prizadeva, kako bi ljudem gledališče priskutila. In v tem ji nesposobni in nemarni kritiki vneto pomagajo. Zato ker narediti gledališču kakšno primerno opazko je smerten greh.

— Ma kej si češ čakati od kritikov, ke ti nanka ne spoznajo Bilečanke. Pole ke jo mlajejo že petindvajsti let po proslavah jn koncertah, je kritik še zmiri ne spozna. Publika jo pozna (pevcu nanka govort), samo strekovni kritik ne zna neč. Buh se nas usmili!

ANKETA

Kaj meni Boris Pahor

Pisatelj Borisa Pahorja smo naprosili, da nam v okviru nameravane ankete, odgovori na vprašanje »Kaj menite o vojni na Bližnjem vzhodu oziroma o arabsko-izraelskem sožitju«. Z anketo smo nameravali dobiti od raznih naših ljudi mnenje o tem, vendar se nam ni posrečilo, da bi bili koga drugega razen Borisa Pahorja pripravili do tega, da bi odkrito povedal svoje mnenje. Vsi so imeli razne izgovore. Žal slovenski človek na splošno nima več poguma, da bi odkrito povedal, kaj misli o kakem kočljivem vprašanju, tudi če se mu ni od tega ničesar bati. Sicer pa mislimo, da je Boris Pahor na svoj jedrnat in polemični način dobro osvetlil celotni problem.

Predvsem bi povedal, da Jude občudujem, ker so znali skozi stoletja ohraniti svojo narodno identiteto. Prepričanje, da so izbrano ljudstvo, ima mogoče neko primes pretiranega cenjenja samega sebe, vendar je ta poudarek bil psihološko kohezijsko vodilo, ki je narod reševalo v suženjski dobi in potem, ko so se, po rimskem razdejanju, raztepli po širnem svetu. In vse pogrome, ki so jih morali pretrpeti, je lahko razložiti prav z razkačenostjo drugih narodov ob ljudeh, ki so zmeraj poudarjali svojo drugačnost kljub temu, da so živeli v neki sklenjeni skupnosti kot njeni člani. (V tem smo Slovenci Judom podobni in nestrpnost avstrijskih Nemcev in tržaških Italijanov do nas je v glavnem sad spoznanja, da vztrajamo pri svoji drugačnosti.) Nobene težave ni, da človek tako sebi zvestemu narodu prizna pravico do neke domovine, to toliko bolj, če je med drugo svetovno vojno judovski človek doživel hekatombo, kakršne ni bil deležen noben drug narod, saj so Nemci uplinili šest milijonov Judov, to se pravi toliko, kolikor so uničili vseh predstavnikov drugih evropskih narodov.

Ker sem z Judi delil taboriško življenje, je to še razlog več, da jih spoštujem in cenim. Poudariti pa moram takoj, da vse, kar so v preteklosti doživeli, Jude ne opravičuje, da se tako objestno vedejo, odkar so si uredili življenje v Izraelu. Prav gotovo je res, da odpor Arabcev proti judovski državi, njihova težnja, da bi odstranili tujek, podžiga v Judih obrambno strast; prav tako pa je tudi res, da se Judje ne vedejo kot miroljuben narod, ampak kot nekoč ameriški pionirji, ki so na njihovi zemlji uničevali »divje« Indijance. Tako Palestinci kakor Arabci na splošno so še v marsičem nerazviti in civilizacijsko zaostali, vendar to, kakor nekoč ni opravičevalo kolonializma, prav tako danes ne opravičuje izraelskega duha, ki spominja na polpretekle teorije o Herrenvolku. Zgodilo se je, da je žrtev od rablja prevzela duh, ki je nekoč načrtoval njeno uničenje.

Zato bi rekel, da sem za to, da Izrael živi na zemlji, ki je njegova nova domovina, a njegovo življenje mora biti tako, da arabski ljudje ne bodo imeli za soseda oholega izbranca, ki jih bo zmerjal z umazanci in z ušivci, ampak, ki jim bo hvaležen, da lahko živi na zdavnaj izgubljeni zemlji svojih prednikov.

Palestinci imajo pravico do svoje narodne posebnosti, zato jim nihče te pravice ne sme kratiti, najmanj Judje. Prav ta-

ko se ne morem strinjati s predlogom, ki ga je pred kratkim povzel tudi *Novi list*, naj bi Palestincem našli prostor, kje drugje na širnem arabskem svetu. Rad bi vedel, kaj bi rekli koroški Slovenci, ko bi jim, ker niso zadovoljni z načinom, kako ravnaajo z njimi na Koroškem svetovali, naj se preselijo na Dolenjsko.

Judje so lahko tako objestni, ker jih podpira judovska diaspora v Ameriki in drugod. No, Arabci postajajo tudi bogati zavoljo petrolejskih polj, tako da si bodo zmeraj lažje nakupiti orožja. Sovjetska zveza pa ima tudi svoje interese v Sredozemlju. Poleg tega so tudi Arabci Semiti kakor Judje, zato nič manj nadarjeni od njih, njihov civilizacijski razvoj je samo vprašanje časa.

Iz povedanega sledi, da morajo Judje, Arabci na splošno in Palestinci še posebej najti miroljuben modus vivendi. Tudi judovsko državo bodo Arabci sprejeli, čeprav s težkim srcem, ko je ne bodo čutili kot klin, ki je bil zarit v njihovo nacionalno telo. Prvi pogoj za tako spremembo pa je nov način gledanja voditeljev v Izraelu. Z Dajani ne bo mogoče zgraditi sožitja v tem delu sveta. Sožitje bo mogoče samo takrat, ko se Judje ne bodo zanašali na ameriške judovske finančnike, Arabci pa na sovjetsko vojaško politiko, ampak bodo oboji iznašli zrel načrt za urejanje skupne usode.

Pripomba uredništva

K Pahorjevim besedam, »da je pred kratkim povzel tudi *Novi list*« predlog, »naj bi Palestincem našli prostor kje drugje na širokem arab-

skem svetu«, moramo pripomniti, da je verjetno netočno razumel naše pisanje o tem. Naš list je vedno zastopal mnenje, da bi palestinskih beguncev v arabskih državah ne smeli držati v begunskih taboriških, kajti življenje v taboriških je nevedno človeka, ker ga ohranja revnega, ga napravi pasivnega, povsem odvisnega od drugih in ranljivega za totalitarne ideologije, ki pridigajo maščevanje, sovraštvo in rezim. To se dogaja v palestinskih begunskih taboriških, saj so se v njih skotili terorizmi kot »Črni september« in drugi, kar so psihologi in sociologi vnaprej napovedovali, le da jih nihče ni poslušal. Arabski oblastniki so instrumentalizirali Palestince za svoje cilje in jih doktrinirali s svojimi ideologijami, namesto da bi jih bili čimprej vključili v normalno življenje svojih držav. Denarja za to, kot vemo, jim ni manjkalo. Tega mnenja smo še zdaj. Nikoli pa seveda nismo zastopali mnenja, naj bi Judje Palestince izgnali, kolikor jih je še ostalo v Izraelu, saj Judje sami nimajo interesa nad tem, ker bi izgubili dragocene delovne moči in tudi priložnost, da dokažejo, da so pripravljene živeti z Arabci v miru, če ti ne vidijo v njih samo sovražnike, ampak so pripravljene sodelovati. Vendar pa se nam zdi utopistična misel dveh skupaj živečih narodov v eni, izraelski, ali v skupno, izraelsko-arabski državi, ker vsa zgodovina in sedanost dokazujeta, kam vodi tako »sožitje« oziroma da sploh ni mogoče, ker je ena hiša za dva naroda preozka, saj je tudi za dve, čeprav sorodni družini. Izraelci imajo po našem mnenju pravico do lastne domovine, kateri se niso nikoli odrekli, kot imajo tudi Palestinci pravico do svoje. Gre za to, kako potegniti pravično mejo med njima in kako potem ohraniti mir in sodelovati ter se ne dati izkoriščati in instrumentalizirati bodisi od arabskih, bodisi od »velikih« imperializmov.

Svobodo si osvajamo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zadeva Watergate na splošno preseneča in bega našega navadnega človeka. Zdi se mu skoraj neverjetno, da nezakonito prisluškovanje notranjemu dogajanju v kaki politični stranki lahko pripelje do tako obsežne in resne notranje krize, da je v nevarnosti celo sam položaj predsednika države. Naš človek bi to še razumel, če bi šlo za odkrivanje tajnosti, ki zadevajo državno varnost. Toda odkrivanje, čeprav z nezakonitimi sredstvi, politične taktike, osebne politike in drugih takšnih zadev kake politične stranke spada po njegovem mišljenju skoraj med dolžnosti naspornega političnega tabora. Naš navadni človek pa je še bolj presenečen, ko ugotavlja, da se to dogaja v Združenih državah prav v času, ko so ameriški politični voditelji v celoti zaposleni z reševanjem težkih in kočljivih mednarodnih vprašanj, kakor sta na primer Bližnji vzhod in Vietnam.

Vsi smo prepričani, da bi se pri nas ne moglo dogajati to, kar se danes dogaja v Združenih državah. To pa ne zato, ker pri nas ne bi bilo škandalov. Ti so pri nas številnejši in hujši kakor v Združenih državah. Tudi ne zato, ker bi imeli bolj poštene politične voditelje. Etična raven naših politikov je približno taka kakor ameriških. Pri nas bi se kaj takšnega enostavno ne moglo zgoditi zato, ker bi »dolga roka« oblasti že vnaprej poskrbela, da bi zadevo prikazali tako, da bi izgubila kakršnokoli »dramatičnost«. Namesto nepristranskih člankov in razprav o škanda-

lu bi naša občila — televizija, radio in časopisi — objavljala neskončno dolga poročila o nogometnih tekmah in popevke. Panem et circenses!

Pa čeprav bi kak pogumen posameznik ali občilo odkrilo tak škandal in prikazalo njegovo pogubnost za našo družbo, bi naša javnost sprejela to odkritje mlačno. Takoj bi se našel nekdo, ki bi zavpil, da je zločin napadati odgovorne osebnosti v trenutkih, ki so za državo in ves svet kočljivi.

Vse torej kaže, da je pri nas drugačno javno mnenje, kakor v Združenih državah. Pri nas se s fatalizmom sprejema vse, kar prihaja od zgoraj, medtem ko ameriški državljani ob vsaki priložnosti zahteva od oblasti, da upoštevajo in spoštujejo njegovo mnenje. In v teh prizadevanjih podpirajo povprečnega Amerikanca občila — časopisi, televizija in radio.

No, in kaj misli ameriško javno mnenje o zadevi Watergate? Skoraj vsi Amerikanci menijo, da so združene države obogatele za nov škandal, ki je morda največji v njihovi zgodovini. Vendar pa se vsi ameriški državljani dobro zavedajo, da je bolje imeti tisoč škandalov, kot je zadeva Watergate, kakor pa zdrkniti na raven države, ki bi bila demokratična samo po imenu. Združene države — pripominjajo povprečni Amerikanci — se ne boje razgaliti svojih ran, ker je njihovo javno mnenje etično močno. Če bi molčalo, bi pripravljalo pot diktaturi. Kajti svobodo si osvajamo tudi z odkrivanjem škandalov.

Prebujanje Beneške Slovenije

V nedeljo, 21. t.m., je bil v Čedadu sedmi občinski zbor Kulturnega društva »Ivan Trinko«. Takoj moramo ugotoviti, da ni šlo za običajni, tradicionalni občinski zbor nekega društva, ki ob taš priložnosti podaja obračun lastnega dela, temveč za nečaj povsem drugega. Predsednik Izidor Predan je namreč v svojem poročilu še kar podrobno prikazal sedanje stanje v Beneški Sloveniji, seveda s posebnim poudarkom na utrjevanje in širjenje narodne zavesti tamkajšnjih prebivalcev. Iz njegovega zanimivega poročila izhaja, da se Beneška Slovenija siver pičasi, a vendarle narodnostno prebujajo, tako da lahko danes že govorimo o nekakšnem preporodu. Iz predsednikovih izjav, ki jim bomo ob drugi priložnosti posvetili več prostora, predvsem izhaja, da je že

SAJ VNDAR VEČ NI MOGEL STORITI

GINLJIVA VZAJEMNOST NAŠIH LJUDI

V Borštu proti koncu oktobra pokopali tri mlade črnce iz Malija, ki so zmrznili v dolini Glinščice pri ilegalnem prehodu meje, neodporni proti mrzlemu dežju, burji in nizki temperaturi. Pogreba se je udeležila množica vaščanov in ljudi iz okolice, tudi mladine, ki je obložila grobove nesrečnih mladeničev s cvetjem. Fantje so nosili krste; Črnci hoteli v Francijo na delo.

Te dni je bilo naznanjeno, da je eden izmed malijskih črncev, ki so bili udeleženi pri tragičnem dogodku v Dolini Glinščice, kjer so oktobra zmrznili trije črnci iz Malija, obtožen nenamernega uboja, to je skrivde pri smrti svojih rojakov, ker jim ni pomagal. A če je res, kar so takrat oblasti poročale o celi zadevi — enako tudi občila —, je ta črnc izpolnil svojo dolžnost. Vzpodbujal je svoje rojake, naj se gibljejo, da bi se ogreli. Vendar si ni mogel misliti, da bodo (oktobra!) zmrznili. Ko je videl, da ne morejo več naprej, se je s prvim avtobusom odpeljal v Trst, in se vrnil z drugim črncem, da bi jim pomagal, toda bilo je že prepozno. Tudi ni zbežal, ampak je ostal na tistem kraju. Sam gotovo ni mogel dosti storiti, razen da bi se obrnil na policijo. Toda glede na to, da so bili ilegalci, ki so na črno prišli čez mejo bi jim bil s tem onemogočil nadaljnje potovanje, ki jih je stalo že stotisoče, in jih izpostavil kaznim za nezakonit prehod čez mejo. Razen tega si ni mogel misliti, da se bo končalo tako nesrečno.

Zato se nam zdi, da je tako huda obtožba na račun tistega črnca nepravilna in izvira morda iz podzavestne želje, da bi enemu od prizadetih samih naprtili krivdo za tisto nedopustno, kar se je zgodilo, da so namreč morali trije mladeniči umreti, ker jim nihče ni pomagal, ko bi bilo zadostovalno, da bi jih bil nekoliko ogrel v svoji hiši ali tudi samo v garaži ali v kleti. Ali bi ne bilo bolj pravično obtožiti koga tistih, pri katerih so dolgo trkali za pomoč, pa se jim ni odprlo?

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

A. P. ČEHOV

ČEŠNJE V VRT

komedija v štirih dejanjih

V četrtek, 8. novembra ob 16. uri - Abonma red J
V petek, 9. novembra ob 16. uri - Abonma red I

skrajni čas, da se sprejmejo za Beneško Slovenijo določeni ukrepi izrazito politične narave, predvsem možnost izobraževanja v materinem jeziku. Kot smo omenili, se bomo k problematiki Beneške Slovenije vrnili kdaj drugič.

TUDI BABICE SO VAŽNE...

Pri deželnem odborniku za higieno in zdravstvo Nardiniju se je oglasilo zastopstvo občinskih in samostojno delujočih babic, ki mu je razložilo težave in zahteve te stroke. Naglasilo je, da imajo tudi babice svoje gospodarske in vsakovrstne druge poklicne probleme, kajti ljudi spravljati na svet le ni tako brezpomembno delo, da bi mogli pri vseh mogočih izboljšavah glede plač in socialne varnosti pozabiti ravno na babice... Nardinij jih je potolažil in jim obljubil, da bo upošteval njihove zahteve osnovni zdravstveni načrt, ki ga pripravlja dežela. V njem bodo našle svoje mesto tudi one.

DOPOLNILNI TEČAJ ZA ABSOLVENTE UČITELJIŠČA

Ravnateljstvo državnega učiteljišča A. M. Slomšek v Trstu sporoča, da bo tudi letos dopolnilni tečaj za absolvente učiteljišča. Tečaj daje možnost vpisa na vse fakultete italijanskih univerz. Trajal bo od 19. novembra 1973 do 15. junija 1974. Zaključni kolokvij bo od 1. do 19. septembra 1974. Potrebne informacije daje ravnateljstvo.

OBVESTILO

Uprava občine Devin - Nabrežina obvešča, da morajo vsi vinogradniki in vsi pridelovalci grozdja in mošta predložiti najkasneje do 29. novembra 1973 prijavo količine med letom pridelanega vina.

Prijave sprejemajo na županstvu, soba št. 19, od 8. do 12. ure. Občina ne bo izdala spremnega izkazila za prodajo vina tistim, ki se ne bodo odzvali gornjemu vabilu.

Kršitelji bodo kaznovani po zakonu.

PREDAVANJE O EGIPTU

V DRUŠTVU SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV bo v ponedeljek, 5. novembra, predavanje gđč. Ivanke Furlanove o Egiptu. Predavanje s skopičnimi slikami, ki jih je posnela predavateljica sama, bo v mali dvorani Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3, I. nadstropje, ob 20.30. Vstop prost.

PROSLAVA KMEČKIH PUNTOV

Menimo, da je Slovenska prosveta iz Trsta pravilno ravnala, ko se je odločila da bo priredila proslavo kmečkih puntov v Štivanu, to je v kraju, ki je v neposredni bližini enega prizorišč slovenskih kmečkih uporov: devinskega gradu. Ob sodelovanju aktivnega in prizadevnega Kulturnega krožka Devin - Štivan in prav tako delavnega pevskega zbora »Fantje izpod Grmade« je bila namreč v nedeljo, 21. t.m., v Štivanu prijetna kulturna prireditve. Dejansko pa jo je omogočil domačin Jože Legiša, ki je dal na razpolago prostore v lastni hiši, in sicer v njenem pritličju, ki ga je na lastno pobudo in lastne stroške tako priredil, da lahko služi tudi kot prostor za prireditve.

Ljudje iz bližnjih in tudi bolj oddaljenih krajev so se kulturnega popoldneva udeležili v razveseljivo lepem številu, pri čemer je bila častno zastopana tudi mladina. Po uvodnih besedah predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja, ki je poudaril pomen proslavljanja najpomembnejših dogodkov v zgodovini slovenskega naroda, je nastopil pevski zbor »Fantje izpod Grmade«. Pod vodstvom dirigenta Ivota Kralja je ubrano zapel več pesmi in s tem ustvaril primerno vzdušje za naslednjo točko, to je za igro Franca Jeze »Poslednji pogovor«.

Igralci Slovenskega odra iz Trsta so v režiji Jožeta Peterlina uprizorili omenjeno igro, ki jo je avtor napisal za to priložnost.

SPET JUGOSLOVANSKI »TURISTI« V TRSTU

V ponedeljek zvečer je Jugoslavija odpravila omejitve za prehod čez mejo zaradi epidemije kolere v južni Italiji, ker je kolera prenehala. Že naslednji dan je bilo videti v Trstu precej jugoslovanskih avtov in obiskovalcev, še več pa v sredo. Tržaški trgovci so si oddahnili. Trgovski promet v Trstu in Gorici je padel med skoro dvomesečno odsotnostjo jugoslovanskih »turistov« za 30 odstotkov.

KONEC JUGOSLOVANSKEGA BENCINA ZA TRŽAČANE

V Jugoslaviji so zvišali v torek ceno bencina na 430 starih din (177 lir). To pomeni konec »bencinskih« izletov Tržačanov v Sežano, ker se jim ne bo več splačalo kupovati bencina v Jugoslaviji. Pri vsej zadevi so zadovoljni samo tržaški bencinarji.

Pomembna pridobitev

Šola Glasbene matice je v devinski podružnici odprla z začetkom novega šolskega leta še klavirski tečaj. To je lepa novica, ki so jo z velikim veseljem sprejeli prebivalci iz Devina in okoliških vasi. Obenem je to velik uspeh za celotno organizacijo G.K. Devin-Štivan, ki je že od lanskega leta, ko se je pričel harmonikarski tečaj, mislila, kako bi zadovoljila še ostale učence, ki si žele učnja klavirja. Najprej je krožek iskal možnost, kako priti do klavirja: k temu je priskočila na pomoč družina Colja, ena najstarejših družin iz Devina, ki je podarila krožku klavir.

Ob razumevanju odbora Glasbene matice je prišlo do letošnje otvoritve klavirskega

tečaja, ki ga bo vodila g.čna Vihra Kodrič s Kontovela. V tečaj je vpisanih šest učencev.

V harmonikarski tečaj je letov vpisanih kar deset gojencev, ki jih bo poučevala prof. Dorina Žerjal roj. Kante. S temi desetimi mladimi harmonikaši bo letos osnovan tudi harmonikarski zborček. Če k temu številu dodamo še štiri gojenke, ki obiskujejo izpopolnjevalni klavirski tečaj v Nabrežini, imamo letos v Devinu in v okoliških vaseh kar dvajset gojencev! To je najvišje število, ki ga je kdajkoli zabeležil Devin!

To dokazuje veliko zanimanje naših ljudi za glasbo in za izobraževanje naših otrok nasploh ter benem veliko zaupanje v Glasbeno Matico.

L. K.

Trtica rodila je...

Dosti grozdja in vinca smo pridelali in ga je Bog dal po briških brajdah, vipavskih gričkih kraških paštnih nad morjem. Po vseh kleteh in hramih so sodi polni do veh. Vince v njih kipi in brbota, kakor da bi znalo za verze nekdanjega pesnika:

»Naš Bog je res dober gospod,
dal nam je goro, trto in sod,
šmentano rad mora imeti naš rod.«

Pridelovalce, morda še bolj kvartinčkarje skrbi in se povprašujejo, oј vince sladkò, po čem pa kaj bo?

»No, ker je vince že tako staro, da se je že Noe pri Bogu pošvaral, da mu voda več ne diši in da je vino za stare ljudi«, pa se dajmo še mi vprašati, kako in po čem so ga naši stari pili.

Malo imamo točnih poročil, ker so zgodovinarski profesorji po šolah učili le o kakih vojskah Rdočebredcev in o malopomembnih Henrikih. O kulturnih dogodkih, gospodarstvu in naših »bendimah« pa le bolj malo ali nič. Pa se je le našel v Kanalu ob Soči, pred več kot tričetrst stoletja, preprost človek, posestnik in mizar Valentin Kafol. Bil je samouk, a je dosti vedel in tudi zapisoval. Zapusstil je debel zvezek, kamor je kot vesten kronist zapisoval »Dogodke domače in širne, spremembe vseh stanov brez izjeme«. Tak je bil naslov teh starih spominov. V njih bremo, da je veljala okoli leta 1467, torej pred petsto leti in nekaj, ena orna vina približno 56 soldov. Vidite, takrat in dolgo potem so bile v veljavi drugačne mere in denarji.

»Urna vini«, v latinščini starih urbarjev.

Stara orna vina je držala približno poldrugi hektoliter ali 60 bokalov. V »oštariji« so romali na mizo v večji družbi le poliči, to je polovice bokalov, točili so pa tudi manjše mere ali maseljce. Zapisano je tudi, da je bi-

lo treba odšteti za bokal vina en groš ali štiri krajcarje stare avstrijske veljave.

Cene vinu so se pa stalno spreminjale in višale, ker je tudi veljava denarja začela padati.

Bogata letina je bila leta 1702. Orno vina so prodajali po 12 takratnih lir. Leta 1901 je bila na svetu ena najboljših vinskih letin. Cena vipavca je šla po osem goldinarjev za hektoliter. Deset let pozneje pa je pritisnila peronospora. Vina je bilo manj kot polovico in je cena belega poskočila ob svetem Martinu na 25 goldinarjev ali 50 kron za hektoliter.

r. b.

—o—

NAŠE SOŽALJE

V petek, 26. t.m., je umrl v goriški bolnišnici gospod France Kamenšček. Pokojni je živel v ulici Etna - z zakonsko družico gospo Olgo, ki mu je dolga leta zvesto in požrtvovalno stregla, ker je bil on težek invalid že izza mladih let.

Zadnje čase pa je bil precej krepak in zdrav. Nato ga je pa nenadoma strlo. Na zadnji poti na pokopališče v Pevmi ga je v ponedeljek spremila velika množica pogrebcev. Msgr. Klinec se je v pretresljivih in tolažilnih besedah poslovil od rajnega. Zeni Olgi in vsemu sorodstvu izražajo vsi znanci in sedje globoko sožalje.

ZA DAN VARČEVANJA

Zadnji dan oktobra se po vsej državi obhaja svetovni dan varčevanja. Za to prilžnost je Kmečka banka v Gorici, kot vsako leto, obdarovala učence naših osnovnih šol.

Vsem učencem prvih razredov je banka podarila hranilno knjižico s 5000 lirami. Poleg tega pa še zvezke in druge šolske potrebščine.

Vrh

PROŠNJA STARŠEV

Priznati moramo, da sovođenjsko županstvo že kar skrbno urejuje občinske šolske zadeve. Vendar bi bilo treba na Vrhu še nekaj prav nujno urediti.

Dijaki, ki obiskujejo šole v Gorici, imajo sicer na razpolago občinski avtobus za prevoze z Vrha v Gorico. Toda ta je odločno premajhen.

Druga pomanjkljivost je tudi ta, da avto ni našim otrokom na razpolago, da bi šli domov ob koncu tedna ali pred kakimi prazniki, ko ni pouka. Treba bi bilo torej poskrbeti za večje vozilo in da bi bil urnik prevozov bolj ustrezen.

PROSTI PREHODI

Od ponedeljka dalje so jugoslovanske oblasti ukinile na obmejnih prehodih vse omejitve, ki so jih bile vpeljale od 4. septembra dalje v zvezi s pojavom kolere v Italiji. Jugoslovanski državljani, ki so prihajali k nam, so se morali na meji izkazati s spričevalom o cepljenju proti koleri. Zdaj tega ni več treba.

ZAHVALA

Globoko ganjeni ob tolikih izrazih sočustvovanja ob smrti našega dragega

FRANCETA KAMENŠČKA

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala gre oč. duhovščini in gospodu govorniku za tolažbe polne besede. Vsem Bog plačaj! Spominjajte se rajnega v molitvah!

Zena Olga in sorodstvo

Gorica, 31. oktobra 1973.

Arabci niso znali uporabiti modernega orožja

(Nadaljevanje s 1. strani)

ku, tako da so lahko poljubno tolkli sirsko zaledje in tankovske kolone, ki so jih poleg tega razžagali s svojimi hitrejšimi in tehnično spretnejšimi kolonami. K temu je prištet veliko tehnično znanje Izraelcev, njihov modernejši način mišljenja, njihovo iniciativnost in predvsem bes na sovražnika, ki jih je tako zahrbtno napadel, ter zavest, da jim gre za biti ali ne biti. Medtem ko je šlo Izraelcem za obstoj, je šlo Sircem — in Egipčanom — samo za zadostitev določenih ambicij in političnih načrtov, kajti dobro so vedeli, da tudi v primeru najhujšega poraza njihov narodni obstoj ne bo ogrožen. Trpel bo kvečjemu njihov vojaški ugled.

Toda medtem ko so Sirci vsaj poskusili manevrirati, kot zahteva teorija o tankovski vojski, namreč s prodori in naglimi premiki, pa so Egipčani v tem pogledu popolnoma odpovedali. Da bodo premagani, je bilo strokovnjakom, pa tudi mnogim drugim opazovavcem jasno že kar drugi ali tretji dan, ko je bilo že razvidno, da ne mislijo voditi premične vojne s tankovskimi kolonami, ki bi skušale prodreti čim globlje v sovražnikov »trup« in ga trgati, ampak so se dobesedno zakopali v pesek komaj nekaj kilometrov od Sueškega prekopa. V

pesek so zakopali tudi tanke in napravili iz njih bunkerje, o katerih so menili, da so nezavzetni. Delno opravičilo za to nesmiselno taktiko imajo v tem, da so ostali tako pokriti z »dežnikom« raket SAM z ramp na oni strani prekopa, ki bi bile morale — po teoriji — temeljito onemogočiti izraelsko letalstvo. Egipčani in njihovi sovjetski inštruktorji so menili, da bodo skušali Izraelci za vsako ceno poriniti napadalce nazaj čez prekop — ali vanj — in ko se bodo zaletavali v egipčanske linije, bodo doživeli katastrofo, ker letala bodo onemogočena po SAMih, jarki, nasipi, v naglici zgrajene utrdbe in zakopani tanki pa bodo onemogočili tankovske prodore, medtem ko bo na stotine žrel bruhalo ogenj na Izraelce. Tem ne bo preostalo drugega, kakor da se umaknejo ali si razbijejo glave z zaletavanjem v egipčansko fronto.

Toda tudi Izraelci so vedeli, da nima pomena, če bi se zaletavali v egipčansko linijo. Zato so samo pazili, da Egipčanom niso nikjer prodrli naprej, linijo pa so obšli. Najbrž so se res poslužili zvižaje, da so namreč z egipčanskimi tanki in oblečeni v egipčanske uniforme prestopili prekop in začeli naglo večati tamkajšnje svoje oporišče ter prodirati proti jugu. Tako se je znašel juž-

ni odsek egipčanske fronte »med dvema ognjemak«, kot otroci pri šolski telovadbi. Po Egipčanih je padalo od spredaj in od zadaj in njihovi v pesek zakopani tanki so postali ne le nekoristni, ampak celo nevarne pasti in tarče. Vse kaže, da bodo ti tanki v primeru obnovitve sovražnosti za Egipčane izgubljeni.

Izraelcem je bilo vsiljeno premirje nekaj dni prezgodaj, drugače bi bili stolkli obkoljeno tretjo egipčansko armado pri Suez in jo prisilili k vdaji. Takoj nato bi bila sledila obkolitev severne armade in Egipčani bi bili doživeli katastrofo, kakršne niso doživeli niti leta 1967. Vsekakor se je tudi tokrat končalo z njihovim porazom, čeprav je manj viden, ker je spustilo premirje zastor čez njega. Gotovo pa je, da se bodo začele prej ali slej polemike med Arabci samimi, kdo je kriv tega. Dejansko so se že začele, četudi še v prikriti obliki. Sirski predsednik Assad ne skriva svojega prezira do Egipčanov, ki so se zakopali v pesek, namesto da bi bili udarili in prihiteli na pomoč sirskim kolonom. Na Egipčane vali tudi »krivdo«, da je bil prisiljen sprejeti premirje. Sam trdi, da se ga ne misli dolgo držati. Toda v tem se z Egipčanom spet lepo strinjata. Izraelcem postavljata take pogoje — popoln umik na meje iz leta 1967 in še čez — kot da bi bili ti doživeli poraz. Ti pa lahko to smatrajo tudi za izzivanje.

Sodobno kmetijstvo

Za Tržaško sicer še nimamo zakonskih predpisov, ki bi z zaščito porekla urejali tudi vprašanja pridelovanja in prometa z vinom ter s tem tudi vprašanja kakovosti vina. Do zaščite geografskega porekla tržaških vin bo slej ali prej prišlo, seveda le tedaj, če bo raven pridelovanja pristnih in značilnih vin zadovoljiva. Ali se pri nas dovolj skrbi za kakovost vina, je vprašanje, na katerega je možno dati več odgovorov, od tistega, da je vino pri nas večinoma odlično do onega, da ima trtni pridelek pri nas visoko raven do trenutka, ko pride v klet. Že rimski zgodovinar Plinij je hvalil odličnost naših vin in različni pisci iz prejšnjega stoletja omenjajo visoko kakovost vin s Tržaškega, toda dandanes bo nedvomno držalo, kar trdijo zlasti starejši vinogradniki, da so vina bila nekoč mnogo boljša od današnjih. Problem kakovosti naših vin torej obstaja. Vedno znova ugotavljamo, kako malo se ne kateri zmenijo za stopnjo zrelosti grozdja

ALI NAJ SPREMENIMO SVOJ ODNOS DO »VINDIŠARJEV«

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi ostala Koroška pri Avstriji. A to so, kot rečeno, storili iz političnega prepričanja. Zato pomeni izraz »vindišar« v bistvu samo neko politično stanje, stanje politične nesosveženosti, ne more pa pomeniti niti druge narodnosti, kot bi hoteli nemški šovinisti, niti ne sme pomeniti psovke. Vindišarstvo je določena stopnja narodne in kulturne nezavednosti koroških Slovencev. Mi pa bi morali uvrščati v svojo slovensko narodno skupnost vse Slovence, tudi vindišarje, kot uvrščamo Beneške in Porabske Slovence in kot uvrščamo nepismene in hrome, zločince in umsko zaostale (kar seveda ne pomeni, da postavljamo vse te na isto raven). Vsi so slovenskega rodu, zato so vsi Slovenci, pa naj so, kar so.

Menimo torej, da bi bilo pravilno, če bi radikalno spremenili svoj odnos do vindišarjev, začeli gledati v njih samo nezavedne Slovence, ki so taki le zato, ker ne ločijo narodne zavesti od državne pripadnosti zaradi tisočletnega življenja v Avstriji in si začeli prizadevati, da jih spet pridobimo za Slovence.

To bo težka naloga, morda se bo izkazalo, da je nerešljiva in da se ne da nič več narediti. Toda s slovenskega narodnega stališča bi bilo neodpušljivo, če bi se ji odrekli in ne bi ničesar storili, da tudi ta veja slovenstva spet ozeleni. Prepričani smo, da bi našli slovenski etnografi pri teh zaničevanih »vindišarjih« veliko takega, kar bi jih razveselilo in začudilo enako kot pri Beneških Slovencih in Rezijanih.

In predvsem bi zadali hud udarec staremu in novemu nacizmu in šovinizmu na Koroškem in v Avstriji sploh, če bi prešli v akcijo, da spet vključimo v slovensko narodno družino te »vindišarje«, ki izgubljeni tava-jo med dvema narodoma. To je seveda predvsem stvar obeh slovenskih organizacij na Koroškem, pa tudi slovenskega matičnega naroda in nas vseh. Gre za to, da dobimo spet živ stik z njimi.

Več pozornosti kakovosti vina

in zlasti v vremenskem oziru primeren čas trgatve. Zakon o zaščiti porekla vin bi vnesel v tej zvezi nekoliko reda, ki bi verjetno določal, da se datum za trgatve za posamezno področje odredi vsako leto posebej, in sicer glede na stopnjo zrelosti grozdja in zdravstvenega stanja grozdja in drugih okolnosti.

Okolje močno vpliva na pridelek

Na vinski pridelek močno vpliva okolje in to v vseh njegovih razvojnih fazah. To že takrat, ko grozdje niti ni dozorelo. Znani so primeri negativnega vpliva raznih protizajedavskih sredstev na okus vina, zlasti ko vinogradniki po gnojenju s hlevskim gnojem pogostokrat škropijo trto s sredstvi kot A-spor ipd. Znano je tudi, da ostanši vezane-ga žvepla povzročajo smrdljivi vonj in okus po žveplecu. Na kakovost vina vplivajo tudi izpušni plini avtomobilov. Vino vsrkava razne vonjave, kar opazimo zlasti v kletih, kjer vskladiščijo razne poljske pridelke, mesnino itd. Celo neprimerno sredstvo za impregniranje zamaškov lahko povzroča zelo neprijeten vonj in okus. Vzrokov za razne napake vin, ki jih povzroča okolje je še več, a nam gre v pričujočem sestavku le za to, da opozorimo vinogradnike, da je vpliv okolja močan.

Organoleptične lastnosti vina

Vsaka vrsta grozdja daje vinu določene značilnosti, tako aramo, buketne snovi, čreslovinske snovi, barvo itd. Da bi pa dosegli skladno vino in povrh v kakovosti stanovitno vino, bi morali priti do pravilnejše in zlasti bolj enotne predelave grozdja. Vrenje na tropinah večinoma traja mnogo predolgo, povrh mnogi ne robkajo grozdja, torej ne ločijo jagod od pecljev, ki, kot znano, vsebujejo veliko čreslovinskih (taninskih) snovi, ki vplivajo na trpkost vina. Res, da imajo pri nas ljudje zelo radi vino z izrazito rumeno-rjavo barvo, vendar je možno slednjo doseči tudi brez tako dolgega vrenja na tropinah. Dejstvo je, da s takim stanjem v našem kletarstvu ne moremo biti zadovoljni, pa čeprav je treba priznati da je opazen tudi določeni napredek. Morali bomo kar največjo pozornost posvetiti kletarjenju. Zimska sezona kmetijskih tečajev in predavanj je pred durmi. Z večjo pozornostjo kletarstvu bi tržaškemu vinogradništvu, ki je slej ko prej zelo pomembna kmetijska panoga in ki še vedno privlačuje stare in mlade, pomagali postavljati trdnejše temelje.

Vr.

— 0 —

VAŽNO ZA KMETOVALCE

Obveščamo vinogradnike, da po ministrskem dekretu z dne 3. marca 1973 je treba prijaviti občinskemu davčnemu uradu letošnji pridelek vina.

Prijave je treba izpolniti na posebnih obrazcih najpozneje do 29. novembra letos. Kdor tega ne bo storil, ne bo mogel prodajati vina odjemalcem ali točiti v osmici.

Za ureditev teh formalnosti se lahko obrnete na Zvezo neposrednih obdelovalcev v Trstu ulica Roma 20 ali v Gorici ulica Bocaccio 33 v uradnih urah.

RANE NA SADNEM DREVJU

Nedavno so končali s primerjalnimi poskusi učinka modre galice in preparata na osnovi živega srebra na celjenje ran, zatiranje rakavih tvorbov in raznih okužb pri sadnem drevju. Zelo dobre rezultate je prinesla uporaba najbolj klasičnega protizajedavskega sredstva — modre galice.

Kulturne novice

POSVETOVANJE O RILKEJU IN PRAŠKI KULTURI

29. in 30. oktobra je bilo v devinskem gradu mednarodno študijsko posvetovanje na temo »Rainer Maria Rilke in praška kultura med stvarnostjo in mitom«. Posvetovanje je organiziral študijski center »Rainer Maria Rilke in njegov čas« v sodelovanju z Italijansko-avstrijskim društvom, Italijansko-francoskim društvom, Kulturnim in umetniškim krožkom in Nemškim kulturnim krožkom. Predavali so Roger Bauer iz Münchena, Werner Kohlschmidt iz Berna, Zoran Konstantinovič iz Innsbrucka in Angelo Maria Ripellino. Predsedoval je znani germanist prof. Claudio Magris.

Kot znano, je Rilke nekaj časa bival v devinskem gradu kot gost tedanjega kneza in je napisal tam svoje »Devinske elegije«.

RAZSTAVA SLIKARJA CARLA CIUSSIJA V »FORUMU«

V torek zvečer so odprli v galeriji »Forum« v ulici Coroneo 1 v Trstu razstavo slikarja Carla Ciussija.

— 0 —

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V okviru mladinskih torkov

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Ben Minoli - Herbert Grün

VILINČEK Z LUNE

Scena: TOMAŽ KRŽIŠNIK

Kostumi: MARIJA KOBIJEVA

Koreograf: JAKA HAFNER

Glasba: URBAN KODER

Redakcija besedila: DOMINIK SMOLE

Režija: MILE KORUN

V torek, 6. novembra ob 15.30

Iz Goriške

Pevma

ZLATA POROKA

Prejšnji teden je tudi naša farna soseska ućakala zlati poročni jubilej dveh faranov. Ta dva sta naša dobra soseda Tone Mavrič in njegova zakonska družica Juta. Jubilar Tone je bil po poklicu zidar. Već let je delal tudi po svetu, v Franciji. Vsi domaćini ga poznajo kokt do letnega grobarja in oskrbnika domaćega pokopališća. Vedno je tudi lepo in spretno organiziral vse pogrebe. Tudi pri farnih procesijah je vneto skrbel za red in da je vse lepo poteklo. Domaća fara in cerkev sta mu bili vedno pri srcu, tudi v najtežjih ćasih.

Tone še danes skrbi, da je pokopališće vsak večer zaklenjeno.

Zlatoporoćenca sta vzorno skrbela tudi za svojo številno družino petih otroš, ki so že odrasćeni in preskrbljeni.

Vsi sosedje in znanci želijo »zlatemu« paru prav iz srca, da bi ućakal v zdravju in zadovoljstvu še naslednji zakonski jubilej.

13 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

25

25. »Ne sme se vam zdeti čudno,« je dodal oni, »da polizvedujemo, čeprav lastnik avtomobila ni prijaviel vloma. Ker mu niso nič pokvarili in nič ukradli, ni maral delati afera. Tako nekako je rekel ljudem. Za nas pa s tem zadeva kajpada ni opravljena. Radi bi dobili v roke klapo.«

»To razumem,« je kimal ravnatelj, »ne morem si pa misliti, da bi Slemšek...«

Oni je vrgel na mizo težek sveženj avtomobilskih ključev. »To smo naši blizu kraja, kjer so se pobje pretepali. Nekaj prstnih odtisov je zelo dobrih.«

»Presenečen bi bil, ko bi bili Slemškovi in...« Potrkal je, ravnatelj je zaklical »Naprej!« in vstopil je Rajko Slemšek. Napeto je premeril oba moža in mirno pozdravil: »Dobro jutro. Rekli ste mi, tovariš ravnatelj, da se moram ogla-

siti pri vas.«

»Da,« je resnobno pritrtil ravnatelj. »Sedi, Slemšek! Slemšek,« je rekel ravnatelj in maal postal, ko se je zavedel, da po navadi ključ fant, ki je zdaj pred njim, po imenu, ne po primku. Videl je, da je tudi Rajko to zelo dobro opazil; spogledala sta se.

»Torej, Slemšek,« je rekel ravnatelj, »s temle gospo-

26

dom, bi te rada nekaj vprašala.«

»Prosim,« je hladno, tako, kakor ni bilo v njegovi navadi, rekel Rajko.

»Kje si bil sinoči okoli devetih?« je vprašal ravnatelj.

Rajko je dolgo molčal, dotlej, da je oni na kratko spodbodel:

»Niste slišali vprašanja?«

»Doma,« je prav tako kratko odvrnil Rajko.

»Dobro, Slemšek,« pe spat spregovoril ravnatelj. »Vedi, da gre za resno stvar. Po pravici govoril si bil res doma?«

Drugi je segel po ključe, jih vrgel pred Rajka in vpra-

šal:

»Slemšek, poznate tole?«

»Ključ so,« je skomignil Rajko.

»Vem, da so ključiči,« je rekel. »Verjemite, da vem! Vprašam pa, ali so vaši!«

»Ne, niso,« je odkimal Rajko.

»Ste imeli tale sveženj ključev kdaj v rokah, Slemšek?«

»Nikoli,« je spet odkimal fant.

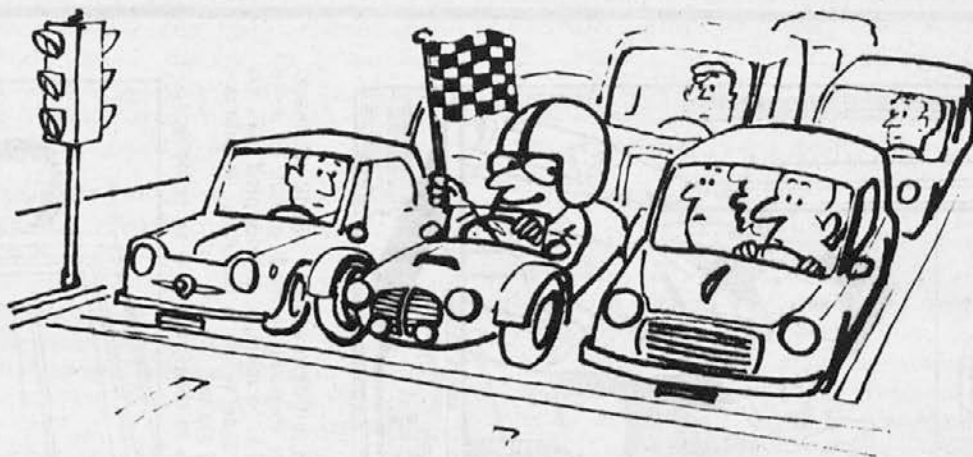
»Slemšek, ste levičar ali desničar?«

Nova ureditev prometa ima 3 napake

Fanatiki se lahko izživljajo v hitrosti

Enosmernice in krožni promet, ki so ga uvedli okrog Terezijanske četrti, omogočajo tržaškim avtomobilistom hitrost, ki je bila dozdaj nemogoča, in sproščeno vožnjo, ki bo to še bolj, ko bo začelo delovati elektronsko vsklajanje.

Ne smemo misliti, da lahko vozimo s polno hitrostjo. V mestu je hitrost omejena na 50 km na uro. Privaditi se moramo na pravočasno izbiro prave steze, da preprečimo prometne zagate.

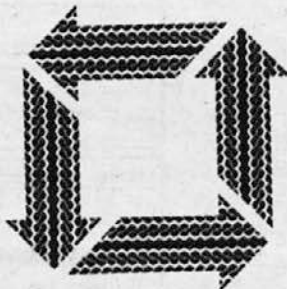
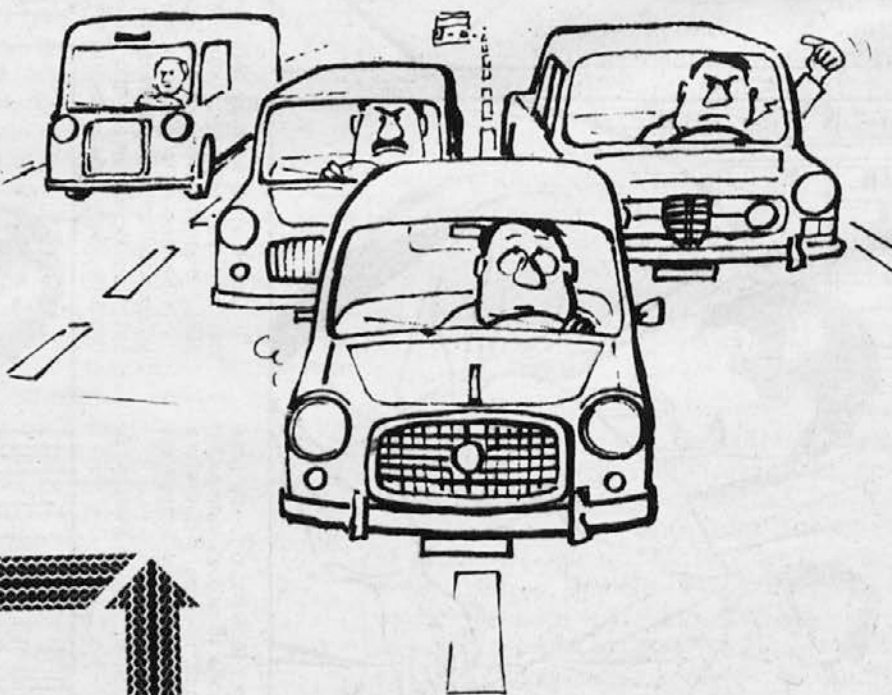
Egoisti dobijo prostor, da se ustavijo

Nova prometna ureditev zahteva novo mišelnost. Če se ustavimo tudi za hip na hitrih prometnih žilah, s tem oškodujemo druge, ker dejansko zasedemo eno cestno stezo.

Neodločneži lahko zasedejo dve stezi naenkrat

Dozdaj ni bilo prostora, zato ni bilo miti skušnjav. Zdaj, ko so steze, avtomobilist vidi praznino, zato podleže skušnjavi in zasede čim več cestnišča. Zato naj se odloči, po kateri stezi bo vozil, da ne bo z vožnjo z ene steze na drugo oviral vožnje tistih, ki vozijo za njim.

Zavedati se mora, da so posebno zdaj, tudi drugi na cesti.

DA BOMO LAŽE VOZILI PO TRSTU

Tržaška občina, Odsek XIII, Prometni oddelek